

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

10. Битва за Київ

Богдан Громчак, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: У 2013 році ми відзначили 70-річчя визволення Києва від німецько-фашистських загарбників. 6 листопада 1943 р.- день визволення Києва від німецько-фашистських загарбників, офіційне свято. Солдати Червоної армії увійшли до столиці України, форсувавши з боями Дніпро.

Матеріали та методи: При дослідженні питання застосовувалися наступні методи: історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-системний. Використовувалися літературні матеріали та інтернет ресурси.

Результати: Київська наступальна операція, яка тривала з 3-го до 13 листопада 1943 року, була складовою частиною Битви за Дніпро - так називають ряд пов'язаних військових операцій військ СРСР (куди входила і союзна Перша Чехословацька бригада з закарпатськими українцями у її складі) проти армій Третього рейху та Румунії. Битва за Дніпро тривала чотири місяці, ставши однією з наймасштабніших операцій світової історії. У боях було задіяно близько чотирьох мільйонів людей з обох сторін. Лінія фронту становила приблизно 1 400 км, загальні втрати (убиті, поранені і полонені) складають від 1 до 2,7 млн людей.

Оскільки захопити Київ, розташований на високому березі Дніпра, прямим ударом було неможливо, то планувалось нанести головний удар з Букринського плацдарму. Серед тих, хто форсував Дніпро в районі Букрина був відомий радянський письменник-фронтвик Віктор Астаф'єв, який згадував, що «коли з одного боку в Дніпро входили 25 тисяч воїнів, то на протилежному - виходили не більше 5-6 тисяч[2, с. 1].

Битва безпосередньо за Київ розпочалася 1 листопада 1943 року наступом радянських військ на Букринському плацдармі - після 40-хвилинної артилерійської та

авіапідготовки. З 3 по 5 листопада радянські війська демонстрували на Букрині зосередження оперативних резервів, відволікаючи значні сили ворога від північного напрямку, де вирішувалася доля Києва[3, с. 1].

3 листопада 1943 р. ударне угруповання військ 1-го Українського фронту на Лютізькому плацдармі нанесло потужний удар з півночі від Києва. З 8-ої години протягом 40 хвилин артилерія спрямовувала нищівний вогонь на оборону ворога. У смузі наступу 38-ої армії (командувач - уродженець Донбасу Костянтин Москаленко), яка наносила головний удар, на шестикілометровій ділянці прориву було сконцентровано понад 2 тисячі гармат та мінометів, 500 установок реактивної артилерії, що дозволило тут створити небачену раніше у війнах щільність артилерії – більше 300 одиниць на 1 км ділянки прориву. Потужний удар знищив захисні споруди, ворог зазнав значних втрат у живій силі, озброєнні, бойовій техніці. Перший ешелон радянських військ перейшов в атаку. У другій половині дня з Пущі-Водиці ворог здійснив першу контратаку, яка була відбита з великими для нього втратами[2, с. 1].

Ранком 4 листопада війська поновили наступ, а ворог потужно контратакував, особливо в Пущі-Водиці. Запеклі бої на підступах до Києва продовжувалися протягом ночі. 7-й гвардійський танковий корпус перерізав шосе Київ-Житомир і попрямував на Київ - з західного боку міста.

Бої на вулицях Києва точилися всю ніч на 6 листопада - особливо в районі Борщагівки і Сирця. Ворог відступав на південний захід. О четвертійгодині ранку 6 листопада генерал Москаленко, особисто побувавши на Хрещатику та впевнившись, що війська повністю оволоділи містом, доповів комфронту Ватутіну про звільнення столиці України[3, с. 1].

За мужність і відвагу 17,5 тисячі бійців і командирів були відзначені орденами та медалями, 663 найвідважнішим було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. За останніми даними втрати радянських військ під час визволення Києва на 6 листопада 1943 р. становили 260 тисяч осіб[3, с. 1].

Висновки: Таким чином, форсування Дніпра і взяття Києва зірвало плани Гітлера стабілізувати лінію фронту, створити неприступний «Східний вал» і перейти до зтяжкої позиційної війни з метою вимотування сил Червоної армії. Саме тому перемога в битві за Київ і стала завершенням корінного перелому в Другій світовій війні[1, с. 484].

З кожним роком час усе далі й далі віддаляє нас від тих доленосних подій, але пам'ять про тих, хто не шкодуючи свого життя, захищав нашу рідну землю, наше майбутнє, вічно житиме в серцях поколінь українців.

Література

1. О.Д. Бойко. Історія України / 14.9. Визволення України. - 2002. - С. 481 – 485.
2. П. Солодько. Визволення Києва і битва за Дніпро / П. Солодько // Українська правда. - 2013. - Режим доступу:<http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/11/6/139185/>
3. В.М. Мінаковський. Битва за Дніпро. До 70 – річчя визволення Києва від фашистських загарбників. - Режим доступу:<http://kpi.ua/w2-dnipro>